

LILLA NÄTVERKET

2022-09-09

UNDER DAGEN

Välkomna – laget runt

Aktivitetsplikten

Öka incitamenten att gå till arbete och minska långvariga mottagandet av ekonomiskt bistånd

Återkoppling sanktionsavgifter

Fri diskussion ekonomiskt bistånd

FÖRBÄTTRAD ARBETSMARKNADSETABLERING FÖR UTRIKESFÖDDA KVINNOR

- föreslå om målgruppen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram bör utvidgas,
- föreslå hur ramtiden för etableringsprogrammet kan anpassas så att den inte begränsar möjligheten att ta del av insatser,
- föreslå hur etableringsprogrammet kan göras mer flexibelt för nyanlända som står långt från arbetsmarknaden,
- föreslå hur jämställdhetsperspektivet kan synliggöras i integrationspolitiken, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

LÅNGSIKTIG OCH BEHOVSANPASSAD UTBILDNING FÖR VUXNA

- analysera om bestämmelserna för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) är ändamålsenliga för bland annat de mål och syften som finns med den satsning som gjorts på utbildningen och för olika elevgruppers behov och förutsättningar,
- undersöka och vid behov föreslå åtgärder för att åstadkomma mer långsiktighet och förutsägbarhet när det gäller statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux,
- ta ställning till om det bör införas möjligheter till riksrekrytering till vissa sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux, och i så fall föreslå när en utbildning får vara riksrekryterande och hur en riksrekryterande
- utbildning ska beslutas,
- se över ordningen för prövning i komvux, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, och

AKTIVITETSPLIKTEN

hur en aktivitetsplikt bör vara konstruerad, både vad gäller skyldighet för den enskilde att delta och skyldighet för kommunen att tillhandahålla insatser,

avgränsning av målgrupp och biståndstid samt ge exempel på insatser med beaktande av andra berörda regelverk,

klargöra för- och nackdelar med att aktivitetskrav uttrycks som ett visst antal timmar per dag eller vecka,

möjliga sanktioner om en individ inte fullföljer planering eller om en kommun underlåter att erbjuda insatser,

hur informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedling kan upprättas gällande individens deltagande i aktivitetsplikt

hur uppföljning av aktivitetsplikt kan göras via individbaserad socialtjänststatistik samt systematisk inhämtning av brukarnas synpunkter

UPPDRAGET

En utredare får i uppdrag att föreslå hur en aktivitetsplikt kan konstrueras inom ramen för SoL, med beaktande av andra berörda regelverk. Aktivitetsplikten bör riktas till vuxna arbetslösa biståndsmottagare som står till arbetsmarknadens förfogande och har behov av kompletterande insatser för att få en meningsfull heltidssysselsättning. Kommunerna bör samtidigt ges en skyldighet att tillhandahålla insatser. Aktivitetsplikten ska vara utformad så att den inte står i konflikt med de villkor och krav som ställs inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och individersättningarna. Aktivitetsplikt ska inte ersätta deltagande i statlig arbetsmarknadspolitisk verksamhet, studier eller kommunala arbetsmarknadsinsatser

MÅLGRUPP

Utredaren ska närmare definiera lämplig längd på bistandsperiod när aktivitetsplikt ska kunna inträda. Utredaren ska vidare definiera den målgrupp som bäst lämpar sig för deltagande i aktiviteterna. Målgruppen bör företrädesvis avgränsas till vuxna personer som uppbär försörjningsstöd med försörjningshinder arbetslös, utan annan ersättning. Personer som har aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning och får kompletterande försörjningsstöd, deltar vanligtvis i Arbetsförmedlingens programverksamhet på heltid, och bör primärt inte ingå i målgruppen. Finns det i dessa gruppen personer som ändå inte deltar i verksamheter på heltid bör utredaren analysera eventuellt behov av ytterligare aktiviteter även för dem.

LÄMPLIGA INSATSER

Utredaren ska lämna exempel på lämpliga insatser som kan ges inom ramen för aktivitetsplikt. En sammanställning av såväl nationell som internationell forskning och kommunala erfarenheter av insatser som kan vara lämpliga ska göras. Aktivitetsplikt ska inte ersätta deltagande i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska insatser, studier eller kommunala arbetsmarknadsinsatser. Insatser inom aktivitetsplikten ska ses som ett komplement därutöver. Insatserna ska bidra till att individen får ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom tillgång till meningsfull heltidssysselsättning. Utredaren ska därför klargöra för- och nackdelar med att aktivitetskrav uttrycks som ett visst antal timmar per dag eller vecka

SAMVERKAN OCH INFORMATIONSOVERFÖRING

Utredaren ska föreslå hur samverkan och informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedling kan upprättas för alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och kan vara aktuell för deltagande i aktivitetsplikt. Dels behöver kommunen veta om personen är i ett program, dels om deltagandet omfattar heltid. Detta för att få reda på om det finns utrymme för ytterligare aktiviteter från socialtjänsten. Arbetsförmedlingen behöver även information om vilka insatser inom aktivitetsplikten som personen deltar i. Om utredaren ser behov av andra typer av informationsöverföring får utredaren lämna förslag om detta

SANKTIONER

Utredaren ska föreslå möjliga och lämpliga sanktioner, dels för individer som inte fullföljer planerat deltagande i insatser, dels för kommuner som inte tillhandahåller insatser i enlighet med aktivitetsplikten.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Utredaren ska föreslå hur uppföljning av den nya bestämmelsen om aktivitetsplikt via individbaserad socialtjänststatistik bör utformas. För att kunna beskriva, följa upp och utvärdera insatser som stärker den enskildes förmåga till självförsörjning krävs tillgång till individbaserad statistik om vilka insatser som biståndsmottagare får del av, utöver ekonomiskt bistånd och transfereringar, på lokal, regional och nationell nivå. Att även föreslå hur systematiskt inhämtning av brukarnas synpunkter kan göras är en viktig del i uppföljningen. Det ger även utökade möjligheter att följa utvecklingen och effekter av beslutade insatser inom områden med socioekonomiska utmaningar.

ÖKA DRIVKRAFTER OCH MÖJLIGHETER TILL ARBETE I FÖRSÖRJNINGSTÖDET OCH BRYTA LÅNGVARIGT BISTÅNDSMOTTAGANDE

analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet och bl.a. följa upp jobbstimulansen och undersöka möjligheten att införa en jobbpremie,

göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att främja deltagande på arbetsmarknaden,

klargöra ansvarsfördelning och rollfördelning mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa, bl.a. vid studier, i syfte att förbättra samverkan,

klargöra hur ett ändamålsenligt stöd kan säkerställas för personer som saknar sjukpenninggrundande inkomst, och

vid behov lämna nödvändiga författningsförslag

BAKGRUND

I budgetproposition för 2021 (prop. 2020/21:1) aviserade regeringen en utredning för att se över möjligheter att öka drivkraft till arbete i försörjningsstöd. Riksdagen har vid behandlingen av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1) tillfört Regeringskansliet fem miljoner kronor per år under 2022 och 2023 för att möjliggöra en bidragsutredning (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Utskottet anser att bl.a. följande frågor bör ingå i en utredning:

Skärpning av socialtjänstlagen och annan relevant lagstiftning så att samtliga kommuner i Sverige ställer likvärdiga och tydliga aktivitetskrav på de som har försörjningsstöd på grund av arbetslöshet. Den som har försörjningsstöd ska även kunna delta i samhällsnyttiga insatser och formerna för detta bör utredas.

Begränsning av möjligheten att lokalt skjuta till försörjningsstöd utöver det som anges i riksnormen.

Införandet av en jobbprenie vid övergång i arbete, antingen i form av en utbetalning eller en skattelättnad, som tar ned marginaleffekterna för den som går från försörjningsstöd till arbete.

Åtgärder för att komma till rätta med problemet med att den sammantagna nivån av staplade bidrag och ersättningar kan göra det olönsamt att gå från bidrag till arbete.

Ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa

INCITAMENT ATT GÅ TILL ARBETE

analysera och följa upp jobbstimulansen i syfte att inhämta fördjupad kunskap om målgruppen, kommuners handläggning, information till allmänheten, brukares erfarenheter, samt så långt som möjligt reformens effekter,

kartlägga och analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet,

kartlägga och analysera den sammantagna nivån av staplade bidrag och ersättningar samt dess effekter på de ekonomiska incitamenten till arbete inom försörjningsstödet, hänsyn ska även tas till bidrags- och ersättningsystemens övriga utformning vad gäller drivkraft till arbete,

undersöka möjligheten att införa en jobbpremie som ökar det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete,

föreslå hur ekonomiska incitament inom försörjningsstödet framöver kan följas upp via individbaserad statistik, och

lämna nödvändiga författningsförslag.

I uppdraget ingår inte att lämna förslag inom socialförsäkringsområdet.

RIKSNORMEN

göra en analys av hur de kostnadsposter som ingår i riksnormen motsvarar faktiska konsumtionsmönster,

lämna förslag på en riksnorm som motsvarar dagens konsumtionsmönster där kostnadsposterna ska motsvara en skälig levnadsnivå och som minskar behovet av att göra individuella prövningar,

göra beräkningar för varje kostnadspost som föreslås ingå i riksnormen,• lämna förslag på hur en uppräknings av riksnormen kan regleras på ett ändamålsenligt sätt,

analysera effekterna av en begränsning av möjligheten att lokalt skjuta till försörjningsstöd utöver det som anges i riksnormen, och

lämna nödvändiga författningsförslag som är kostnadsneutrala.

STUDIER

klargöra rollfördelningen mellan staten och kommunen som säkerställer att biståndsmottagare får vägledning och stöd i samband med sina studier,

analysera otydligheter i regelverket avseende kompletterande bistånd vid studier för personer inskrivna i arbetsmarknadspolitiska program, och

vid behov lämna nödvändiga författningsförslag i syfte att tydliggöra regelverkets krav om att stå till arbetsmarknadens förfogande.

ANDRAHANDSUTHYRNING

undersöka vilka krav som socialtjänsten ställer på en biståndssökande att styrka sina bostadskostnader,

bedöma om det finns behov av att ställa krav på att bistånd endast kan lämnas för hyreskostnader vid vissa typer av kontrakt, t.ex. förstahandskontrakt, inneboende med hyresavtal och av hyresvärden godkänt andrahandskontrakt,

analysera vilka effekter sådana eventuella krav kan ha på biståndssökandes bostadssituation,

analysera om det finns ytterligare behov av metodstöd för socialtjänstens handläggning av ekonomiskt bistånd för boendekostnader, och

vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

PAPPERSLÖSA

kartlägga och analysera vilka grupper som olovligen befinner sig i landet och som ansöker om ekonomiskt bistånd,

undersöka i vilken omfattning som bistånd utbetalas av kommuner till dessa grupper och vilken typ av bistånd det rör sig om,

analysera om ett förbud mot att lämna ekonomiskt bistånd till dessa personer är förenligt med svensk rätt och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, och

lämna förslag på åtgärder, inklusive nödvändiga författningsförslag.

KUNSKAPSBASERAD

kartlägga aktuellt nationellt och internationellt forsknings- och kunskapsläge i syfte att identifiera effektiva kunskapsbaserade arbetsätt och metoder samt lärande exempel som bidrar till att bryta långvarigt biståndsmottagande i heterogena grupper,

inhämta lärande exempel från utvecklingsarbete som drivs inom kommunal, regional eller statlig regi och inom Europeiska socialfonden,

lämna förslag på åtgärder i syfte att bidra till ökad användning av kunskapsbaserade metoder inom ekonomiskt bistånd.

SAMVERKAN

se över hur socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården och SiS (vad gäller vuxna som vårdas enligt LVM) i arbetet med SIP kan stärkas, vid behov lämna förslag som underlättar samverkan mellan de olika aktörerna.

NOLLPLACERADE

föreslå hur ett ändamålsenligt stöd kan säkerställas för dem som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom och saknar sjukpenninggrundande inkomst, såsom rehabilitering och andra insatser som leder till egen försörjning liksom samordning av sådana insatser, och

lämna nödvändiga författningsförslag.

